

Голас Радзімы

№ 45 (1615)
8 лістапада 1979 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы
Цана 4 кап.

Ідзе пошук. [Здымак І. ХОЦІНА і Ю. ІВАНОВА зроблены ў Беларускім навукова-даследчым інстытуце электронна-вылічальных машын].

Выдатнага поспеху дабіліся сёлета працоўныя Казахскай ССР. Яны вырастлі высокі ўраджай збожжавых культур, прадалі шмат высякакаснага збожжа дзяржаве, унеслі важкі ўклад у харчовыя рэсурсы краіны. Гэта вынік паслядоўнага ажыццяўлення аграрнай палітыкі КПСС, самаадданай працы работнікаў сельскай гаспадаркі і ўсіх працоўных рэспублікі. У Казахстане створана буйная база вытворчасці таварнага зерня. У гэтых дасягненнях яшчэ раз праявілася сіла цаліны.

Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў цёпла і сардэчна павіншаваў працоўных Казахстана з выдатнай перамогай.

За вялікія поспехі, дасягнутыя працоўнымі Казахскай ССР у ажыццяўленні рашэнняў XXV з'езда КПСС на павелічэнню вытворчасці збожжа і продаж дзяржаве ў 1979 годзе 1 мільярда 250 мільёнаў пудоў збожжа, Казахская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка ўзнагароджана ордэнам Леніна.

НАТАТКІ КАМЕНТАРА

УВОСЕНЬ—РАБОТ ВОСЕМ

Адшумеў жаўталісцем кастрычнік. Быў ён сёлета не падобны на самога сябе: ні нудных асенніх дажджоў, ні слоты, ні моцных начных прымаразкаў. Ціхая, сонечная, незвычайна прыгожая восень трымалася амаль увесь месяц. Сапраўды залатая!

Такое надвор'е як не трэба лепш спрыяла земляробу. Увосень—работ восем, кажа народная прымаўка. Няўжо сапраўды восем? Паспрабуем назваць хоць бы асноўныя: сеяць азіміну, капаць бульбу, убіраць садавіну і агародніну, касіць атаву, паднімаць ільносаломку са сцелішчаў, араць палі на зябліва, парадкаваць насенне ў свірнах, уцяпляць фермы, сабраць усё, што прыгодна на корм жывёле, і шмат вазіць, вазіць, вазіць... Восень збірае скарбы, створаныя рукамі чалавека за год.

Калі пачынаць з першай работы, то мусім сказаць, што цяпер яна асабліва цяжкасцей у хлебаробаў рэспублікі не выклікае: звычайна азімія ў нас заканчваецца сеяць яшчэ ў верасні. Усе работы поўнасю механізаваны.

Лічыцца працаёмкай уборка бульбы. Але сёлета беларускія калгаснікі выкапалі яе вельмі хутка — на паўмесяца раней, чым у мінулым годзе. За бульбу давялося пахвалывацца. З самай вясны надвор'е стаяла такое незразумелае! То нясцерпа смажыла, то ў ліпені раптам навалываліся дажджы з халадамі... Людзі губляліся ў меркаваннях: ці вырасце бульба? На добры ўраджай быццам бы спадзявацца не было падставы. А яна вырасла! Па 180 цэнтнераў (1 125 пудоў) з гектара накапалі ў сярэднім па рэспубліцы, а ў асобных гаспадарках больш за 250 цэнтнераў.

Нашым суайчыннікам, відаць, знаёма такая работа, як пераворванне бульбянішчаў. Паўсюдна робіцца гэта і цяпер, толькі не тым спосабам, як раней: каня з плужком замяніла тэхніка. Звычайна падабраная пасля пераворвання бульба бывае пашкоджана, таму дрэнна захоўваецца. Каб зменшыць яе страты, калгасы і саўгасы прымяняюць новы спосаб выкарыстання такіх клубняў. Іх запарваюць і закладваюць у ямы, абліцаваныя бетоном. Сёлета так засіласавана 300 тысяч тон нестандартнай бульбы.

Цукровыя буракі — параўнаўча новая на беларускіх палях культура — менш, чым бульба, баяцца асенніх замарозкаў. Таму ўбіраюць іх крыху пазней. Капаць іх цяжэй, патрэбна шмат транспарту для перавозкі. Клопатаў хапае, але выручае тэхніка. Напрыклад, у калгасе «Семежава» Капыльскага раёна работа вядзецца так: спачатку Іван Лянько спецыяльным аргэгам збірае бацвінне, а потым Рыгор Арлоў вядзе на палетку самаходны камбайн. За дзень яны выкопваюць буракі з плошчы 5—7 гектараў. Кожны гектар дае больш як 300 цэнтнераў карэнняў. Тут толькі паспявай вазіць! З Капыльскага раёна амаль тысяча машын штодзённа дастаўляе ўраджай палёў на прыёмныя пункты Слуцкага цукровага завода.

Пагодная восень добра паспрыяла высыпанню карэнняў. Цукру ў іх сёлета на паўтара-два працэнты больш, чым звычайна. Сыравіна для цукраварнай прамысловасці выдатная! А добры ўраджай і ўбіраць прыемней. Паўсюдна на палях можна бачыць буракаўборачныя комплексы, амаль палавіна з іх — шасцірадковыя, гэта значыць высокапрадукцыйныя. Прыёмныя пункты працуюць кругласутачна. Дзяржава атрымае сёлета ад земляробаў рэспублікі 1 мільён 200 тысяч тон карэнняў цукровых буракоў.

Кажуць, увосень гаспадарлівы селянін заўсёды знойдзе што пакласці на воз. Засціртавана салом, скошана і звезена з лугоў атава, а сеяныя шматгадовыя травы далі ў многіх гаспадарках нават трэці ўкос. Што ж яшчэ можна прыхаваць на корм жывёле на зіму?

Сёлета з-за недахопу збожжафуражу, што выклікана неспрыяльнымі кліматычнымі ўмовамі, калгасы і саўгасы рэспублікі выкарыстоўваюць для нарыхтоўкі корму ўсе сыравінныя рэсурсы. Нават у тых гаспадарках, дзе па разліках корму хапае, ствараюць дадатковыя рэзервы. Рыхтуюцца, напрыклад, так званыя абязводжаныя кармы: травяная мука, гранулы, брыкеты, сухія і вільготныя сумесі. На сушыльных устаноўках перапрацоўваюцца травы, бацвінне агародніны, галінкі хвой, разнастайныя раслінныя адходы. Шмат рознага зяленіва дабываецца на несельскагаспадарчых угоддзях: у лясках, на балотах, іншых няўдобоках. Тут сельскім працаўнікам добра дапамагаюць гараджане.

І вось, сеўшы за электронна-вылічальныя машыны, калгасныя і саўгасныя заатэхнікі выводзяць кармавыя балансы на зіму. Паколькі на спажыванні корму корму розніца, то кожнаму асобнаму віду даецца свая ацэнка, у разлік бярэцца яго сапраўдная вартасць.

А на палетках ні ўдзень, ні ўначы не сціхае гул трактароў. Механізатары аруць і культывіруюць глебу, уносяць тарфагноевыя кампосты, мінеральныя ўгнаенні. Да жывёлагадоўчых ферм падвозяць тарфагнорку на подсіці. Гудуць машыны і ў свірнах: насенне яравых культур трэба ачысціць, дасушыць. Так, яшчэ цалкам не закончыўшы сёлетнія работы, руплівыя гаспадары дбаюць аб ураджай будучым.

М. КУРГАН.

МЭТЫ — АДНЫ, ФУНКЦЫІ — РОЗНЫЯ

— У Савецкім Саюзе работа органаў дзяржаўнай улады працягваецца круглы год, — сказаў вядомы савецкі грамадазнаўца член-карэспандэнт Акадэміі навук СССР Яўген ЧАХАРЫН у гутарцы з аглядальнікам АДН Дзмітрыем ГАЙМАКОВЫМ. — У пачатку ліпеня, напрыклад, у Крамлі адбылося чарговае пасяджэнне

Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, на якім разглядаліся пытанні падрыхтоўкі праектаў новых законадаўчых актаў, якія вызначаюць кампетэнцыю Саветаў народных дэпутатаў краіны, абласцей і аўтаномных акруг. Чарговую сесію правялі Вярхоўныя Саветы шэрагу саюзных і аўтаномных рэспублік, мясцовых органаў улады.

— На Захадзе шмат пішуць аб прынцыпах узаемадзейня Камуністычнай партыі Савецкага Саюза з органамі ўлады. Пры гэтым нярэдка робяцца спробы атаясамліваць КПСС з Саветамі, надзяляць партыю функцыяй выканаўчай улады. У якой меры, па-вашаму, падобныя сцверджанні адпавядаюць рэчаіснасці?

— Такі падыход да праблемы ўзаемадзейня КПСС і органаў Савецкай улады можна было б назваць спрашчэнскім, калі б за ім не праглядалася імкненне сказаць сапраўднае становішча, прадставіць гэтыя адносіны няправільна. Заходніх аглядальнікаў не задавальняе перш за ўсё замацаванае ў Савецкай Канстытуцыі палажэнне аб Камуністычнай партыі як кіруючай і накіроўваючай сіле, як палітычным правадыры савецкага грамадства, які распаўсюджвае сваю кіруючую ролю на дзяржаўныя і грамадскія арганізацыі, уключаючы Саветы. Але, магчыма, у партыйным

кіраўніцтве Савецкай дзяржавы ёсць нешта выключнае, незвычайнае? Ісціна заключаецца ў тым, што пакуль існуе дзяржава, ёю кіруюць партыі, якія вызначаюць волю пануючых класаў. Гістарычная практыка даўно ўжо паказала просты спосаб, з дапамогай якога пануючыя класы ахоўваюць сваю ўладу. Ён працягвае існаваць па сённяшні дзень як у капіталістычных, так і ў сацыялістычных краінах.

Іншая справа — колькасць партый і іх рэальная палітыка. У буржуазнай літаратуры сцвярджаецца, быццам чым больш партый, тым нібыта вышэй узровень дэмакратыі, тым больш разнастайна быццам бы прадстаўлены ў палітычным жыцці розных класаў, сацыяльных слаёў і груп насельніцтва. Нам такі падыход уяўляецца фармальным. Сацыяльная рэчаіснасць паказвае, што крытэрыем дэмакратызму з'яўляецца не колькасць партый, а іх палітыка, якая вызначае сапраўд-

ны змест палітычнай сістэмы. У шэрагу капіталістычных краін, напрыклад, існуе традыцыйная двухпартыйная сістэма. Але за ёй, як вымушаны прызнаваць нават буржуазныя аўтары, хаваецца палітычная камбінацыя, пры якой у ролі апазіцыйнай выступае партыя, што стаіць на тых жа пазіцыях аховы існуючай палітычнай улады, што і партыя ўрадавай большасці.

Гістарычна склалася так, што ў Савецкім Саюзе функцыяніруе адна палітычная партыя — Камуністычная. Але гэта не значыць, што нейкія групы або слаі грамадства застаюцца па-за палітычным жыццём. КПСС аб'ядноўвае ў сваіх шэрагах каля 17 мільёнаў перадавых прадстаўнікоў рабочага класа, сялянства і інтэлігенцыі ўсіх нацый і народнасцей краіны. Таму яна паслядоўна і поўна ўлічвае, спалучае і каардынуе інтарэсы і патрэбнасці ўсіх класаў і сацыяльных груп, усіх пакаленняў савецкага грамадства.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

Новы гандлёвы цэнтр адкрыўся нядаўна ў Светлагорску. Больш тысячы квадратных метраў плошчы займаюць яго гандлёвыя залы. Абслугоўвае пакупнікоў маладзёжны калектыў, які складаецца ў асноўным з

выпускніц Гомельскага прафесійнага гандлёва-кулінарнага вучылішча. НА ЗДЫМКАХ: новы гандлёвы цэнтр у Светлагорску; у гандлёвай зале прамтаварнага магазіна.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

ПРАЦОЎНЫ ПОСТУП РЭСПУБЛІКІ

Падведзены вынікі выканання Дзяржаўнага плана прамысловасці БССР за дзевяць месяцаў 1979 года. У паведамленні ЦСУ БССР адзначаецца, што работнікі прамысловасці рэспублікі забяспечылі ў студзені — верасні далейшае развіццё вытворчасці. Устаноўлены аб'яднаным і прадпрыемствам план па аб'ёму рэалізацыі прадукцыі ў цэлым па прамысловасці выкананы. Аб'ём прамысловай вытворчасці ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года павялічыўся на 7,3 працэнта. Прырост сярэднесутачнай вытворчасці склаў 7,6 працэнта. Прадукцыйнасць працы ўзраста на 4,4 працэнта. За кошт яе павышэння атрымана больш 60 працэнтаў прыросту прадукцыі. Асвоены і пачаты выпуск амаль 200 новых відаў прадукцыі, зняты з вытворчасці рад устарэлых вырабаў.

ГАЗЕТА ДЛЯ ВУЧОНЫХ

У Акадэміі навук БССР пачала выдавацца шматтыражная штотыднёвая газета «За перадавую навуку». Навука і людзі, што працуюць у навуцы, — вось галоўная тэма перша-

га нумара, які адкрывае артыкул прэзідэнта ўкадэміі М. Барысевіча.

Працоўнае жыццё п'ятнаццацітысячнага калектыву акадэміі — фундаментальныя даследаванні, укараненне навуковых распрацовак у народную гаспадарку, каардынацыя навуковай работы, якая праводзіцца ў галіне грамадскіх, тэхнічных і прыродазнаўчых навук, — усё гэта знойдзе сваё адлюстраванне на старонках будучых нумароў новага штотыднёвіка.

«За перадавую навуку» — дзевятнацатая шматтыражная газета ў Мінску.

КАЛІФАРНІЙСКАЯ ПАРОДА У САЎГАСЕ

Да авецак і норак, развядзеннем і гадоўляй якіх займаецца саўгас «Мірны» Гомельскага раёна, дабавіліся труссы. У канцы мінулага года сюды завезены трусаматкі і самцы каліфарнійскай пароды. Цяпер лік іх дасягнуў 2 тысяч гадоў. Рабочыя выязджалі ў Магілёўскую і Кіеўскую вобласці, дзе пераймалі вопыт вырошчвання труссоў на прамысловай аснове. Саўгас будзе комплекс на 1 400 матак. Ён будзе пастаўляць племянны маладняк трусаводам рэспублікі.

РУКАТВОРНЫЯ САЖАЛКІ

Каскад сажалак зазьяў на сядзібе эксперыментальнай базы «Вольна-Чэрніхава» ў Баранавіцкім раёне. Ён створаны на месцы выпрацаваных, зарослых раней густым чаротам тарфянікаў. Вяскоўцы расчысцілі іх, і з дня забрулі крынцы, якія запоўнілі празрыстай вадой рукатворныя сажалкі. Добраўпарадкаваны берагі, высаджаны сотні дэкаратыўных дрэў. У гаспадарцы ўзнікла маляўнічая зона адпачынку.

УЗНАГАРОДА МЕХАНІЗАТАРУ

Галоўны камітэт Усесаюзнай выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР прэміраваў механізатара калгаса імя Калініна Нявіжскага раёна Ілью Дамініка легкавой аўтамабільнай «Масквіч». Больш як дваццаць гадоў працуе ён механізатарам, з душой адносіцца да даручанай справы, умела эксплуатае тэхніку. Працуючы на магутным трактары К-750, Ілья Іванавіч за мінулы год дабіўся самай высокай выпрацоўкі ў раёне, сэканоміў шмат гаруча-змазачных матэрыялаў.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

Галоўнае ў дзейнасці партыі — палітычнае кіраўніцтва грамадствам. Але яго не мае нічога агульнага з функцыямі заканадаўчай або выканаўчай улады: практычнае кіраўніцтва справамі краіны, згодна з Канстытуцыяй, ажыццяўляюць Саветы народных дэпутатаў.

— Якая ў СССР сістэма органаў дзяржаўнай улады і якімі паўнамоцтвамі яны надзелены?

— Адзіную сістэму дзяржаўнай улады складаюць у СССР Саветы народных дэпутатаў. Іх у краіне 50,8 тысячы. У Канстытуцыі СССР адлюстраваны ўзроставае роля, шырокая кампетэнцыя Саветаў як паўнамоцных органаў агульнанароднай сацыялістычнай дзяржавы. Народ ажыццяўляе дзяржаўную ўладу праз Саветы народных дэпутатаў, што складаюць палітычную аснову СССР. Вышэйшым органам дзяржаўнай улады з'яўляецца Вярхоўны Савет СССР. Іменна тут народ праз сваіх паўнамоцных прадстаўнікоў — з 1,5 тысячы дэпутатаў больш як палавіна складаюць рабочыя і сяляне — фарміруе сваю волю. Вярхоўны Савет прымае законы, разглядае і зацвярджае планы эканамічнага і сацыяльнага развіцця, дзяржаўны бюджэт, вырашае галоўныя знешнепалітычныя пытанні, утварае саюзнае ўрад і іншыя падпарадкаваныя яму органы. Складаецца Вярхоўны Савет з дзвюх раўнапраўных палат — Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей. Гэта забяспечвае прадстаўніцтва ў вышэйшым органе дзяржаўнай улады ўсіх нацыянальна-дзяржаўных утварэнняў краіны.

Вялікімі паўнамоцтвамі надзелены таксама Вярхоўны Саветы саюзных (іх 15) і аўта-

номных (іх 20) рэспублік, якія вырашаюць на сваіх тэрыторыях пытанні дзяржаўнага, сацыяльна-эканамічнага і культурнага будаўніцтва.

Мясцовыя Саветам (у вёсцы, пасёлку, раёне, горадзе, вобласці, краі) належыць уся ўлада на сваёй тэрыторыі. Яны сочаць за правільным выкарыстаннем зямлі, кантралююць работу падначаленых ім прадпрыемстваў мясцовай прамысловасці, а таксама дзейнасць заводаў і фабрык, якія падпарадкоўваюцца галіновым міністэрствам, арганізуюць работу школ і іншых навучальных устаноў, клапацяцца аб забеспячэнні бясплатнага медыцынскага абслугоўвання насельніцтва, аб своєчасным назначэнні і выплаце дзяржаўных пенсій, кіруюць аховай акаляючага асяроддзя, грамадскага парадку і г. д.

У адрозненне ад буржуазных парламентаў, дзе заканадаўчая ўлада аддзелена ад выканаўчай, Саветы народных дэпутатаў не толькі прымаюць рашэнні, але і ажыццяўляюць іх.

Саветы даюць магчымасць самым шырокім народным масам актыўна ўдзельнічаць у кіраванні дзяржавай. У іх выбрано больш як 2,2 мільёна дэпутатаў, што прадстаўляюць усе слаі грамадства, усе без выключэння нацыі і народнасці краіны. Дзве трэція народных выбраннікаў — рабочыя і сяляне, крыху больш як 40 працэнтаў — члены КПСС, астатнія — беспартыйныя. Акрамя таго, Саветы маюць у грамадскім актыве больш як 30 мільёнаў чалавек — гэта кожны пяты-шосты дарослы жыхар краіны. У гэтым заключаецца адна з характэрных рысаў савецкай дэмакратыі.

— Як жа размяжоўваюцца функцыі КПСС і Саветаў?

— Гісторыя сведчыць, што цесныя сувязі КПСС з Саветамі ўстанавіліся задоўга да перамогі сацыялістычнай рэвалюцыі. Нарадзіўшыся па ініцыятыве працоўных у 1905 годзе ў ходзе першай рускай рэвалюцыі як органы абароны іх матэрыяльных і духоўных інтарэсаў, Саветы сталі для партыі важным каналам праяўлення яе палітыкі. За некалькі месяцаў да перамогі Вялікага Кастрычніка У. І. Ленін зрабіў вывад аб Рэспубліцы Саветаў як найбольш мэтазгоднай форме ўлады ў сацыялістычнай дзяржаве. Ён жа з першых дзён існавання Савецкай дзяржавы вёў пошук такіх аптымальных суадносін кіруючай ролі партыі з функцыямі дзяржаўных органаў, якія дазволілі б разгарнуць паўнамоцную сістэму народнага прадстаўніцтва, забяспечыць шырокае прыцягненне працоўных да пастаяннага ўдзелу ў кіраванні дзяржавай.

Ужо ў той час быў вырацаваны важнейшы прынцып рэалізацыі кіруючай ролі партыі, які захоўвае сваё значэнне і па сённяшні дзень. У пастанове VIII з'езда, які адбыўся ў 1919 годзе, гаварылася: «Змешваць функцыі партыйных калектываў з функцыямі дзяржаўных органаў, якімі з'яўляюцца Саветы, ні ў якім разе не варта... Свае рашэнні партыя павінна праводзіць праз савецкія органы, у рамках Савецкай Канстытуцыі. Партыя стараецца кіраваць дзейнасцю Саветаў, але не замяняць іх». Гэта ж патрабаванне выразнага размежавання функцый партыйнага і дзяржаўнага кіраўніцтва замацавана ў Статуте КПСС. У пар-

тыі і Саветаў мэты адны, а функцыі розныя.

— Як узаемадзеянне партыі і органаў улады ажыццяўляецца на практыцы?

— КПСС на сваіх з'ездах і пленумах Цэнтральнага Камітэта выпрацоўвае палітычныя рашэнні, якія прадстаўляюцца з гэтым у якасці рэкамендацый на разгляд вышэйшых органаў дзяржаўнай улады і пасля іх адабрэння прымаюць сілу закона. Найбольш характэрны прыклад такой працэдур — падрыхтоўка доўгатэрміновых планаў эканамічнага і сацыяльнага развіцця. За некалькі месяцаў да з'езда Цэнтральнага Камітэта партыі публікуе для ўсенароднага абмеркавання асноўныя напрамкі развіцця народнай гаспадаркі краіны на чарговую пяцігодку. Затым з'езд з улікам заўваг і прапановаў прымае гэтыя асноўныя напрамкі. Яны кладуцца ў аснову распрацоўкі ўрадамі СССР і саюзных рэспублік канкрэтных планаў, якія падвяргаюцца ўсебаковому абмеркаванню спачатку ў камісіях Вярхоўнага Саветаў, а затым на іх сесіях. Пасля адабрэння сесіямі планы атрымліваюць сілу закона.

Але сказанае не азначае, што ўсе законы ў СССР прымаюцца толькі па рэкамендацыі партыі. Заканадаўчай ініцыятывай надзелены і карыстаюцца ёю прафсаюзы, камсамол і іншыя грамадскія арганізацыі. Пры самым актыўным іх удзеле прыняты законы аб працы, сям'і і шлюбе, аб адукацыі і іншых.

— А ў якіх формах ажыццяўляецца партыйнае кіраўніцтва Саветамі ў паўсядзённым жыцці?

— Перш за ўсё праз каму-

ністаў, выбраных дэпутатамі. Дэпутаты-камуністы на сесіях і сходах раскажваюць беспартыйным дэпутатам аб важнейшых рашэннях партыі, аб яе палітыцы, тлумачаць правільнасць і навуковую абгрунтаванасць лініі партыі, рэкамендуюць да прыняцця тыя або іншыя рашэнні.

Другі канал — гэта пярвічныя партыйныя арганізацыі, якія ствараюцца ў апаратах Саветаў. У іх на ўліку значацца камуністы, выбраныя кіраўнікамі выканкомаў, супрацоўнікамі аддзелаў, упраўленняў і іншых падраздзяленняў выканкома. Важнай формай ажыццяўлення кіруючай ролі партыі сталі таксама сувязі паміж мясцовымі Саветамі і пярвічнымі партыйнымі арганізацыямі прамысловых прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў. Многія пытанні, якія ўзнікаюцца Саветамі па выкананню наказаў выбаршчыкаў, вырашаюцца менавіта пры садзейнічэнні партыйных арганізацый працоўных калектываў. Так, у Беларусі Саветы, выкарыстоўваючы права кааперавання сродкаў прадпрыемстваў і арганізацый, рэалізавалі пры садзейнічэнні партарганізацый у 1975—1977 гадах 4 583 наказы, або каля трэція часткі ад іх агульнай колькасці. А ў цэлым па краіне на сесіях мясцовых Саветаў было разгледжана 57 тысяч пытанняў аб ходзе рэалізацыі наказаў выбаршчыкаў.

Савецкая Канстытуцыя гарантуе далейшае павышэнне ролі прадстаўнічых органаў народнай улады, удасканаленне і паглыбленне дэмакратычных пачаткаў у іх дзейнасці, развіццё і выкарыстанне ініцыятывы і творчасці працоўных.

ЛЁС БЫЛОЙ ПАЛЕСКАЙ ГЛУХАМАНІ

ТАК ЖЫВУЦЬ РУДЧАНЕ

Старэйшыя ішчэ памятаюць некалькі выпадкаў, якія растлумачваюць назву вёскі Канатоп. Балоты былі навокал такія, што пападзе туды сялянскі конь — і... памінай, як звалі. А вёсцы Сухое называлі далі па іншай прычыне: хоць яна таксама пасярод балот стаяла, але ўлетку тут, асабліва ў засушлівы год, усё на сялянскіх загонах сохла на карані. Вёска Рудск — гэта, вядома, ад руды.

Калі гадоў дзесяць назад меліяратары капалі каналы на балотце, дык цалыя глыбы яе выварочвалі. А поле — усё той жа пясок, у якім у гарачае лета ногі можна было апыць, як у прысаку.

Незайздросным быў раней лёс жыхароў гэтых вёсак, што ў Іванаўскім раёне. Нават Рудск, самая буйная з навакольных вёсак, была беднай і глухой. Толькі ў 1927 годзе тут з'явілася першая газета, якую даставаў дзесяці мясцовы грамадзей Васіль Казакевіч. За гэта пілсудчыкі лічылі яго небяспечным для ўлады. І як толькі надыходзілі якія-небудзь выбары, яго адразу цягнулі ў валасную ўправу, садзілі ў каталажку: «каб не бунтаваў».

Восенню 1939 года рудчане рушылі з кветкамі за ваколіцу сустракаць чырвонаармейцаў. Пачыналася новае жыццё. Але прайшло нямаля часу, перш чым у родныя мясціны пачалі прыязджаць землякі, якія некалі пакінулі свае хаты ў пошуках лепшай долі.

Першай наведалася Доўгер, гадоў пятнаццаць назад (нарадзілася яна ў вёсцы Сухое, а лёс занёс яе ў Канаду). Пабачыла, як раслі на орыгадных дварах новабудылі калгасныя вёскі, і парадвалася за сваіх землякоў. Другі суайчыннік, выхадзец з вёскі Франопаль, гадоў пяць назад прыязджаў з Арэнціны. Аказаўся ён як-

раз равеснікам старшыні калгаса Пятра Казакевіча. Сустракаліся яны, ездзілі па палях, па вёсках. І годзь дзіву даваўся. Не таму, што не бачыў такіх ладных пабудоў, што не чуў раней аб добрых уралжыхах, а таму менавіта, што сустраў гэта ў былым глухім кутку Палесся, на былой дрыгве і пячаных няўдобоцах. Сваё здзіўленне выказаў так:

— Я ў свой час, тут жыўчы, нават ажаніцца баяўся, бо адчуваў, што сям'ю не здолею пракарміць. Гнялі нас галеча, беспрацоўе. Таму і ўзяў кірунак у далёкую Арэнціну, каб на кавалак хлеба зарабіць. Мне і ў галаву не прыходзіла, што на маёй Радзіме такія змены адбыліся!

Пётр Казакевіч, які амаль трыццаць гадоў старшынстваваў у «Светлым шляху», а цяпер на пенсіі, успамінае:

— Спачатку я над кожнай калгаснай капейкай амаль што не плакаў. А пасля настаў час, што праўленне тысячу рублёў выдзеліла на касцюмы для самадзейных артыстаў, і не шкада было. Няхай людзі танцуюць, пяюць, весела адпачываюць, паказваюць свае таленты...

Калі ў 1948 годзе Пётр Пракопавіч ішоў са сходу, на

якім быў арганізаваны калгас, то па дарозе дадому ў думках падлічыў увесь калектыву «скарб»: 18 двароў, 6 коней са зброяй, вазамі і іншымі прыладамі, тры жарэбчыкі, з дзесятак авечак. Некалькі кароў абяцалі даць з раёна. Але нават гэтую жыўнасць не было дзе размясціць.

Праз трыццаць год Пётр Пракопавіч здаваў старшыніскія справы свайму пераемніку — нядаўняму выпускніку інстытута, інжынеру Уладзіміру Васілеўскаму, і ўголас нараўноўваў сучаснае з мінулым. На землях гаспадаркі праведзена меліярацыя, цяпер у калгасе каля трох тысяч гектараў ворнай зямлі. На ёй добра родзіць бульба. Багата і хлебная ніва. Гадоў пятнаццаць назад калгас пачаў спецыялізавацца на гадоўлі авечак. З усіх раёнаў вобласці і нават рэспублікі едуць сюды спецыялісты, каб пераняць вопыт мясцовых авечкаводаў. Калгас некалькі разоў быў удзельнікам ВДНГ СССР, многія працаўнікі адзначаны ўзнагародамі выстаўкі.

Гляньце цяпер на Рудск і асабліва на вуліцу Набаржэную, што ўзнікла не так даўно на беразе рэчкі Няслухі.

Тут — адзін з лепшых у рэспубліцы пасёлкаў. Непадалёку ад бярозавага гаю пабудаваны двухпавярховы жылыя дамы для калгаснікаў, Дом культуры, васьмігадовая школа, будынак праўлення калгаса і выканкома сельскага Савета, комплексны прыёмны пункт, камбінат бытавога абслугоўвання. Ёсць магазіны, сталовая, аддзяленне сувязі. Лёг асфальт на вясковыя вуліцы. Хутка будзе здадзены малочна-таварны комплекс з поўнай механізацыяй працы, узводзяцца дзіцячы сад-яслі, некалькі будынкаў для тэхнікі. А гэта сведчанне таго, што ўмовы жыцця, працы і адпачынку калгаснікаў ішчэ палепшацца.

У Рудску ўмеюць весела і цікава адпачываць. У тэатрышым Доме культуры глядзельная зала на 400 месца, выдатная бібліятэка. Папулярным у вясцоўцаў стаў музычна-мастацкі салон. Падабаюцца глядачам выступленні ансамбля «Землякі», змястоўна праходзяць пасяджэнні маладзёжнага клуба «Сучаснік». Мастацкая самадзейнасць тут набыла такую масавасць, што амаль у кожнай навакольнай вёсцы ёсць свае фальклорныя калектывы. А пакой на-

роднай славы, дзе сабраны шматлікія дакументы аб барацьбе рудчан за волю і лепшую долю, дапамога зрабіць экскурс у мінулае.

Мікола БАЗАН.

НА ЗДЫМКАХ: калгасны пастух Павел ЖУШМА; гучаць песні над рэчкай Няслухай; гандлёвы цэнтр у вёсцы Рудск. Фота Э. КАБЯКА і М. КРЫВЕЦКАГА.

ШЫРЫЦЦА КОЛА СЯБРОЎ

— Ніколі не забуду тую пеплыню і дружалюбнасць, з якімі прымалі нас у час вытворчай практыкі ў Сафійскім універсітэце балгарскія сябры, — гаворыць студэнтка V курса радыёфізічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Наталля Анкудовіч. — У будзённым дні мы знаёміліся з лабараторыямі, прымалі ўдзел у семінарах, а ў вяхадныя наш кіраўнік з балгарскага боку Стэфан Іваноў запрасаў усіх у госці ў невялікую вёску каля Габрава, дзе жылі яго бацькі. Наш прыезд у вёску ўспрынялі як свята. Было шмат знаёмстваў, пытанняў, расказаў і, вядома ж, песень. Мне здаецца, што нашы гаспадары ведалі савецкіх песень не менш, чым мы...

Міжнародныя сувязі першага Беларускага ўніверсітэта пачалі наладжвацца амаль адразу пасля яго заснавання. Ужо ў 1923 годзе для кантактаў з вышэйшымі навучальнымі ўстановамі Польшчы, Чэхаславакіі, Літвы, Германіі выязджаў першы рэктар БДУ У. Піцэта.

Вось фінансавая справаздача аб даходах і выдатках ўніверсітэта ў 1924-1925 акадэмічным годзе. грошы размеркаваны на дзесяткі неадкладных патрэб, значнае месца срод у якіх займаюць камандзіровачныя расходы навуковых супрацоўнікаў у Чэхаславакію, Германію, Аўстрыю, Францыю. Толькі там была магчыма сур'ёзную навуковую работу. Выдзялялася пэўная сума грошай для набывання замежнай навуковай літаратуры.

У тую пару беларусы ў асноўным вучыліся ў іншых... Але час ідзе. Умацоўваецца навуковая значнасць і міжнародны аўтарытэт Беларускага ўніверсітэта. Ён становіцца членам Міжнароднай асацыяцыі ўніверсітэтаў. Подпісы прафесара У. Перцава і дацэнта Ф. Шмыгава, дэлегатаў Міжнароднай канферэнцыі па выпрацоўцы і прыняццю Статута ААН стаяць пад гэтым надзвычай важным дакументам. Неаднойчы прымалі ўдзел у розных міжнародных кангрэсах ЮНЕСКА прафесары А. Малышаў, С. Умрэйка, Т. Прытыцкая.

Шчырае сяброўства і навуковае супрацоўніцтва звязвае сёння БДУ з вышэйшымі навучальнымі ўстановамі сацыялістычных краін: Іенскім, Гальскім (ГДР), Сафійскім (НРБ), Ягелонскім (ПНР). Любы і з с і м (СФРЮ), Камагуэйскім (Куба) ўніверсітэтамі. Акрамя таго, на ўсіх яго факультэтах набываюць розныя спецыяльнасці сотні юнакоў і дзяўчат з краін Азіі, Афрыкі, што сталі на шлях развіцця. Аб гэтым расказвае прарэктар па замежнай рабоце Іван Чапа:

— У нас вучыцца каля 800 замежных студэнтаў; 250 чалавек на падрыхтоўчым факультэце і звыш 500 — на асноўных. Летась у БДУ займалася 650 іншаземных студэнтаў. Як бачыце, колькасць іх расце. Вялікай папулярнасцю карыстаецца наш падрыхтоўчы факультэт, адкрыты яшчэ ў 1961 годзе. Там замежная моладзь вучыцца рускую мову і атрымлівае неабходную падрыхтоўку па агульнаадукацыйных дысцыплінах у аб'ёме савецкай сярэдняй школы.

Юрыдычнай асновай міжнароднага супрацоўніцтва паміж беларускім і замежнымі ўніверсітэтамі з'яўляюцца пагадненні аб навуковым і культурным супрацоўніцтве, пасля падпісання якіх ужо складаюцца кан-

крэтныя праграмы на 2—3 гады. Апошняе такое пагадненне было падпісана з універсітэтам кубінскага горада Камагуэй у 1974 годзе. У першую чаргу ў ім прадугледжана арганізацыя дапаможнага кубінскаму ўніверсітэту выкладчыцкімі кадрамі.

Да сказанага І. Чапам трэба дадаць, што спецыялісты з БДУ працуюць у сацыялістычных краінах, і тых, што сталі на шлях развіцця.

Мець на шлях поўнае ўяўленне пра навуковае супрацоўніцтва нам дапаможа расказ доктара фізіка-матэматычных навук прафесара Аляксандра Саржэўскага:

— Наша кафедра агульнай фізікі на працягу дзевяці год падтрымлівае цесныя сувязі з Іенскім універсітэтам Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Сумесна з нямецкімі калегамі мы праводзім вывучэнне будовы рэчыва пры ўзбуджэнні яго святлом рознай магутнасці. У нас шмат агульнага ў тэарэтычных і эксперыментальных планах, але розныя падыходы да вырашэння праблемы. Сумесна абмяркоўваем мы і яшчэ адну задачу: як лепей вучыць студэнтаў. Для гэтага абменьваемся выкладчыкамі, пасылаем на вытворчую практыку ў ГДР студэнцкія групы, прымаем такія ж групы і ў сябе. Яны заўсёды ў нас жаданыя госці, як і іх паважаныя настаўнікі — прафесары Бернд Вільгельмі, Макс Шуберт, доктар Сабіна Рэнч, доктар Дзітэр Шуберт і іншыя нямецкія калегі.

І яшчэ адна сустрэча для нашых чытачоў. Ваджых Надэ прыехаў у Савецкі Саюз чатыры гады назад з Сірыі. Два апошнія былі праведзены на факультэце прыкладнай матэматыкі ў Беларускам універсітэце. Зараз Ваджых Надэ — аспірант БДУ, яго спецыяльнасць — інжынер-праграміст электронна-вылічальных машын.

— Я нарадзіўся ў сялянскай сям'і ў вобласці Тартус, — гаворыць мой субяседнік. — У мяне ёсць яшчэ 7 братоў і 2 сястры. Не ўсе яны змаглі атрымаць добрую адукацыю. Я ж скончыў матэматычны факультэт універсітэта ў Дамаску. Праз некалькі месяцаў пасля заканчэння быў аб'яўлены конкурс пераможцы якога атрымлівалі накіраванне на вучобу за мяжу. Саюз сірыйскіх студэнтаў рэкамендаваў мяне. Я яшчэ не ведаў, куды паеду, а сябры казалі мне: калі ў Савецкі Саюз, табе пашанцавала.

Пасля 1963 года ў нас шмат пішуча аб вашай краіне, у кінаатэатрах ідуць савецкія фільмы. У час вучобы ў школе я прачытаў некалькі кніг пра Леніна і пралетарскую рэвалюцыю. Але не ўсё зразумеў тады. На арабскай мове не было такіх слоў, як «дэмакратыя», «пралетарыят». У вашай краіне яны набылі для мяне пэўныя жыццёвыя сэнсы. Я убачыў многія гарады Беларусі, пазнаёміўся з вашай гісторыяй, пераканаўся, чаго можа дасягнуць народ, калі ўлада належыць яму самому.

... У апошні час у аўдыторыях Белдзяржуниверсітэта можна сустрэць шмат паланцоў братняга В'етнама. Зараз БДУ высылаў у Міністэрства вышэйшай адукацыі СССР праект дагавора аб навуковым і культурным супрацоўніцтве з універсітэтам в'етнамскага горада Хюэ. Міжнародныя сувязі аднаго з галоўных цэнтраў Беларускай навукі пашыраюцца.

Галіна Хвесь.

та. І австрыйскім ребятам очень нравилось, когда к ним в гости приходили пионеры. Но должна сказать, что не все новое, с чем приходилось столкнуться в пионерском лагере, пришлось по душе нашим ребятам. Они, например, не привыкли застилать за собой постель, дежурить в столовой.

Все это время Игорь Александрович молчал и с интересом слушал наш разговор. Но сейчас неожиданно вмешался.

— Извините, что я перебиваю вас, — начал он, — но и мне хотелось бы сказать несколько слов. В Советский Союз я приезжаю уже в третий раз. И всегда поражаюсь, насколько советская молодежь отличается от молодежи капиталистических стран. Я не имею в виду, что молодые люди не похожи внешне или по одежде. Нет. Но вот образ мышления, интересы и цели разные. Оно и понятно. Ведь молодежь растет такой, какой воспитывает ее общество. А если общественные системы различны, то различно и воспитание. Только что Екатерина Николаевна рассказывала о том, что детям из Австрии понравилось жить среди советских пионеров, вместе заниматься в кружках и самодеятельности, то есть быть в коллективе. Это как раз то, чего почти полностью лишены дети в капиталистических странах. Однако то, что им приходилось и немного работать, ребятам уже не понравилось. И в этом случае сказало воспитание. Здесь молодежи с самого раннего возраста говорят, что главное в жизни — это труд, а у нас внушают, что главное — деньги.

— По-моему, вы слишком серьезно к этому отнеслись, — возразила Екатерина Николаевна. — Ведь они еще дети. Кстати, позже ребята привыкли и очень добросовестно выполняли все, что им поручалось.

— Вот видите, значит, пребывание в пионерском лагере оказало на них влияние, — вновь оживился Игорь Александрович. — А это и есть воспитание. Человек воспитывается с детства, и воспитывать его можно по-разному. Мне нравится, как воспитывают молодежь здесь. Особенно важно, что у советской молодежи очень широкие и разносторонние интересы. В прошлый приезд мне доводилось беседовать со студентами. Они много знают, и их интересует не только будущая специальность, а и другие области науки, искусство, политика, словом, буквально все. А недавно в Австрии я смотрел по телевизору программу, что-то вроде соревнования эрудитов. Называлась она «Выиграет один». Кто выигрывает, получает приз. Приз, конечно, деньги. Участвовали в программе восемь молодых людей из разных стран Европы. Диктор представлял каждого, называя профессию. Все были с высшим образованием, даже несколько докторов наук. Хотя понятие «доктор наук» в наших странах разное, но все же это ученые. На одном из этапов соревнования участникам показывали персонажей из произведений классиков европейской литературы. Представьте, как я поражен, когда врач из ФРГ не узнал Мефистофеля, а англичанин не смог назвать героев произведений Шекспира.

Зачем я все это рассказал? Дети наших соотечественников, которые побывали в пионерском лагере, познакомились с совершенно иным, непривычным для них миром, увидели, как интересно живут их сверстники в вашей стране. И сами теперь будут больше интересоваться жизнью. Хочется сказать спасибо Белорусскому обществу «Радзіма» за этот чудесный подарок нашим детям.

— С этим я полностью согласна, — добавила Екатерина Николаевна. — Ведь если дети и молодежь разных стран будут больше встречаться друг с другом, дружить, то эту дружбу они сохранят и став взрослыми. А дружба людей — залог мира на земле.

НА СНИМКЕ: Е. ГОТЛИБ и И. ОСТАПОВИЧ на экскурсии в Минске.

ДРУЖБА НАЧИНАЕТСЯ С ДЕТСТВА

С 25 по 27 октября в Минске по приглашению Белорусского общества «Радзіма» находилась делегация прогрессивных организаций соотечественников Австрии. С активистами общества «Родина» в Вене Екатериной ГОТЛИБ и Игорем ОСТАПОВИЧЕМ встретился наш корреспондент Григорий ФОМЕНКО.

С Екатериной Николаевной мы уже были знакомы. Два года назад она сопровождала детей соотечественников из Австрии, приехавших на отдых в пионерский лагерь Зеленый Бор.

— Здравствуйте, — первой заговорила Екатерина Николаевна. — Как я рада, что снова смогла приехать в Минск. Так приятно походить по знакомым улицам, встречаться со старыми друзьями.

— Что же изменилось за это время?

— Мне пока еще трудно полностью ответить на этот вопрос, — улыбнулась Екатерина Николаевна. — Мы ведь только сегодня приехали. Но перемены есть, это я уже успела заметить. Взять хотя бы район гостиницы «Обилейной», где мы поселились. Появилось много новых домов, открылись новые магазины, на реке Свислочь сделали красивую набережную. И еще я обратила внимание на то, что вдоль всей Парковой магистрали идет строительство, повсюду видны подъемные краны, значит, ее облик будет и дальше меняться. Я не случайно говорю об этой улице, ведь она мне особенно запомнилась. Когда мы ездили из лагеря на экскурсии, то всегда въезжали в город именно по ней. Кстати, все наши ребята, которые тогда отдыхали в Зеленом Бору, просили передать привет своим знакомым.

— И часто они вспоминают пионерский лагерь? — поинтересовался я.

— Ну, что вы! — даже удивилась этому вопросу Екатерина Николаевна. — Конечно, часто. Разговор о лагере заходит каждый раз, как только ребята встречаются вместе. Все они бережно хранят красные галстуки, подаренные советскими пионерами. И абсолютно все мечтают приехать сюда еще раз. Мне кажется, этот месяц в Белоруссии они не забудут уже никогда. Знаете, насколько сильно хранит память детские впечатления? В двадцатые годы, когда мне было восемь лет, я сама отдыхала в пионерском лагере. Это был один из первых лагерей, созданных после призыва Владимира Ильича Ленина: «Спасайте детей революции!». Время было тяжелое, и наш лагерь не отличался особым комфортом. Жили в обыкновенных палатках, кухня находилась в землянке, а ели прямо на свежем воздухе. Но и сегодня я вспоминаю, какими радостными и счастливыми были те дни. Теперь у советских ребят совсем другие условия для отдыха. Взять тот же Зеленый Бор. Комфортабельные корпуса, чистая и светлая столовая, комнаты для игр и занятий кружков, плавательный бассейн. Все это принадлежит детям. Я очень рада, что австрийские ребята получили возможность провести месяц в этом чудесном пионерском лагере.

— Жаль, что погода в то лето была плохая, — заметил я.

— Да, почти все время шли дожди, — согласилась Екатерина Николаевна. — Но для детей это не было большой помехой. Воспитатели всегда находили для них интересные занятия. У австрийских ребят появилось много новых друзей, которые тоже не давали им скучать. Особенно запомнилось, как пионеры приносили моим подопечным из лесу цветы и ягоды, делились с ними лакомствами, которые привозили в выходные дни родители. Однажды я спросила, почему они так делают, и одна девочка сказала мне: «К нам каждый выходной приезжают папы и мамы и привозят подарки. А к вашим ребятам родители приехать не могут, и они, наверное, очень скучают. Вот мы и стараемся, чтобы они скучали меньше. Мы же друзья». Меня просто поразила эта трогательная детская забота и добро-

СЕМІНАР У МІНСКУ

Дзесяць дзён працягваўся семінар сакратароў раённых камітэтаў Таварыства германа-савецкай дружбы (ТГСД) акруг Патэдам і Франкфурт-на-Одэры. Яго ўдзельнікі знаёміліся з дасягненнямі працоўных Беларусі ў развіцці эканомікі і культуры, практыкай арганізацыі сацыялістычнага саборніцтва, жыццём моладзі, вопытам работы Беларускага аддзялення Савецкага таварыства дружбы з ГДР. Госці пабывалі ў Віцебску, Оршы, Новалукомль, Наваполацку, наведалі прадпрыемствы, калгасы

і саўгасы, Палацы культуры, дзіцячыя ўстановы, памятнаыя месцы.

І лістапада адбылося заключнае пасяджэнне семінара.

— Кожны дзень нашай работы ў Беларусі быў напоўнены мнствам падзей, — сказаў першы сакратар праўлення ТГСД акругі Франкфурт-на-Одэры Г. Шміт. — Вярнуўшыся дадому, мы сістэматызуем велізарную колькасць карысных звестак і важных элементаў вопыту.

ЛИЦЕМЕРНАЯ СВЯТОСТЬ

СВОБОДА СОВЕСТИ И БЕССОВЕСТНЫЕ ЛЮДИ

Мы никогда не считали верующих людей своими врагами. Не случайно в Конституции СССР записано: «Гражданам СССР гарантируется свобода совести, то есть право исповедовать любую религию или не исповедовать никакой, отправление религиозных культов или вести атеистическую пропаганду. Возбуждение вражды и ненависти в связи с религиозными верованиями запрещается».

Но надо иметь в виду, что неразборчивые в средствах защитники отживающего строя, ведущие тотальную психологическую войну против социализма, пытаются использовать церковь в своих нечистоплотных целях. Вот что заявил один из руководителей спецслужб США господин Дрейфус: «Нас, американцев, особенно интересует церковь, ибо посредством церкви мы можем действовать с наибольшей эффективностью. Церковь для нас имеет важнейшее значение. Это наиболее легкий, прочный и полезный способ проникновения в социалистические страны и подыскания там базы для нашей работы».

ПОД «СЕНЬЮ ХРИСТОВОЙ»

Пограничный Брест — ворота страны. Они широко распахнуты для тех, кто едет к нам с открытым сердцем по служебным делам, к родственникам, в качестве туристов. Тысячи людей ежедневно проходят через уютные залы брестского вокзала, пересекают границу по Варшавскому мосту. Их вежливо и корректно встречают таможенники, и редко кто задерживается здесь дольше того времени, которое отпущено на формальности, связанные с пересечением государственных границ. Но бывает и так...

К светлому зданию контрольно-пропускного пункта подкатила машина с иностранным номером. Ее пассажиры заполнили декларацию, в которой сообщили о себе необходимые сведения, но уехали они не скоро и не в том направлении, куда собирались. В багажнике автомобиля господ Мутоно и Лаhti оказался ротатор с запасными частями к нему, множительные восковки, брошюральная машина, магнитофон с солидным набором кассет, мощный радиоприемник.

Когда с этими «туристами» познакомились поближе, выяснилось, что они эмиссары пресловутой «Славянской миссии», штаб-квартира которой находится в Стокгольме. Весь их багаж предназначался для религиозных экстремистов, ведущих в нашей стране подрывную работу среди верующих.

«Славянская миссия» была разоблачена еще два года назад. Здесь же, в Бресте, в ночь с 5 на 6 июня 1977 года были задержаны с поличным

Бенгг-Гуннар Сарельд (Перссон) и Нильс Эрик Энгстрем. В их автомашине таможенники обнаружили тайник с антисоветскими сочинениями клеветнического характера. В ходе следствия, которое велось в Бресте, а затем в Минске, выяснилось, чем занимается миссия, собравшая вокруг себя под «знаменем христовым» эмиссаров Родины, бывших полицейских, отщепенцев — агентов спецслужб США. Кстати, неопровержимо было доказано, что эта организация, действующая якобы во имя божье с целью распространения евангелия в славянских странах, далека от религии. Она скорее ближе к дьяволу, чем к богу, ибо ее финансирует ЦРУ.

Студенты из Великобритании Эдвард Мойле, Бриан Томпсон, Гулло Коскинен вроде бы намеревались совершить увлекательную прогулку через Минск, Смоленск, Калинин в город на Неве. Только странным показался таможенникам их автомобиль, багажник которого открывался с помощью специального электропривода. Более двадцати манипуляций нужно было совершить, прежде чем нажать потайную кнопку, которая открывала этот сейф на колесах. Когда добралась до нее и «сезам» открылся, глазам предстала подпольная типография для размножения подрывной литературы. Все это опять же маскировалось именем божьим, хотя к всевышнему никакого отношения не имело. Мойле, Томпсон и Коскинен разоблачены как эмиссары все той же пресловутой «Славянской миссии» и выдворены из СССР.

Таких примеров можно привести немало. Все они свидетельствуют об одном: не работа о верующих, не дела божественные руководят поведением подобных «поборников прав человека». Все это маскировочная тога, в которую, как ни рядись, а из-под нее все равно видны зловещие шупальца ЦРУ и его идеологического аппарата.

ЛОВЦЫ ДУШ

Некоторые секты запрещают своим членам участвовать в общественных делах, смотреть телевизор, ходить в кино, посещать массовые зрелища, читать «мирскую» литературу. Таких легко заткнуть, их можно именем Христа заставить делать все, что угодно. Вот и идут из-за границы в города и села письма с предложениями «братьям и сестрам во Христе» покинуть Родину, выехать за ее пределы. В этих подметных листках полно посулов райской жизни. Находятся простаки, которые клюют на дешевую приманку.

В деревне Рудня Ивацевичского района жили два брата — Алексей и Никон Павловичи. Во времена пилсудчины едва сводили концы с концами: имели клочок песчаной земли, которую обильно поливали своим потом. Выручали их зо-

лотые руки — все умели делать.

Иначе стала складываться жизнь, когда Западная Белоруссия вошла в состав БССР. Это сразу же почувствовали братья Павловичи. Они защищали свою землю с оружием в руках, когда на нее напал враг; были связными партизанского отряда, а затем в рядах Красной Армии. С победой вернулись домой, в родную Рудню. Никон стал колхозником, его властно захватила общественная жизнь, заботы о делах артельных. А Алексей уже тогда вступил в ряды евангельских христиан-баптистов, участвовал в их собраниях, посещал молитвенный дом, постепенно стал одним из активистов Речковской секты. Купил дом неподалеку от Вильнюса и переехал туда с семьей. Работал автомехаником. Жил неплохо. Имел легковую машину, мотоцикл. Дети окончили высшие учебные заведения.

Как-то оба брата получили письма из Австралии. Им предлагали переселиться в «свободный мир». Никон Павлович незамедлительно ответил: «Не ждите меня, не приеду. Родной земли не оставлю. Мне и здесь хорошо».

А вот Алексей... Он уехал весной 1978 года. Некоторое время спустя в Рудню пришло послание из Австралии. Алексей с горечью сообщил брату, что глубоко сожалеет о роковой ошибке, тоскует по Родине. Там он никому не нужен.

Второе его письмо еще печальнее: «Я не работаю, жена тоже. Нет здесь работы. Сейчас очень тоскую по друзьям, своим родным краям».

Ностальгия — страшная болезнь. Но еще страшнее суд собственной совести.

«Заграница» на многое открыла глаза Алексею Павловичу. Пожалуй, лучше всех прокомментировала горькие вести от свояка жена Никона Фекла Павловича:

— ...Теперь вот сидит без работы. Год сидит. Скучает уже! А куда же раньше смотрел? Это ж надо: покинуть свой дом, родных и податься на край света. Обещали рай, а на самом деле — обман. Мы же говорили ему: не предавай родную землю... А что, разве ему кто запрещал здесь молиться?! Нет, поехал. И вот как теперь радуется своей «свободой»...

ДЖИН В БУТЫЛКЕ

Тридцать три года работает на брестской таможне Александр Крукович. Много повидал за это время, но с таким вот «экземплярком» встретился впервые. Владелец машины, в которой был оборудован тайник, оказался... священник. Вроде бы духовный сан не позволял заниматься делами, несовместимыми с христианскими заповедями, а тем более с нарушением законов. Когда «святому» отцу из Голландии популярно объяснили все это, он оправдывался так:

«литературу» вез для продажи, а на вырученные за это деньги хотел кое-что приобрести. Значит, служитель церкви обманывал верующих и за счет их, сбывая по спекулятивным ценам предметы культа, решил, мягко говоря, спекулировать. Стало быть, заботился он прежде всего не о пастве божьей, а о себе. Объяснение, которое он давал, конечно, наивное, но за всем этим целый комплекс западного образа жизни: выполнить задание своих хозяев, а заодно сделать и бизнес.

Просто диву даешься, с чем соседствует в багаже иных «миссионеров» священное писание: здесь и порнография, и спиртные напитки, и антисоветская клевета, и валюта — полный букет уголовщины, воинствующего клерикализма и бесчестной политики. Не отстаиваются ни перед чем. В батон запекают махровый антисоветский журнальчик «Грани». В специальный корсет монтируют книги вроде бы советских писателей, а под обложками этих изданий совсем иное содержание. Подобную «литературу» вкладывают даже в суды... из-под виски. На брошюрах нет ни места, ни даты публикаций. Они аккуратно свернуты в трубочки, вложены в тубылки, а те, в свою очередь, тщательно закрыты пробкой. В каждой из них не менее десяти экземпляров. Эту «духовную пищу», кроме уже названной «Славянской миссии», фабрикует различные враждебные центры, которые находятся на содержании у Центрального разведывательного управления, среди них белогавардейский «Народно-трудовой союз», «Зарубежные части организации украинских националистов», «Антибольшевистский блок народов», «Европейский совет свободы», сионистские организации. Лживая империалистическая страсть, размноженная в тысячах экземпляров книг, листовок, открыток, записанная на магнитную ленту, маскируется в мусоре, в туалетах вагонов, под товарными составами, подбрасывается советским гражданам.

Наряду с распространением антисоветчины идет самая беспардонная спекуляция предметами религиозного культа. И это все называется «защитой церкви». Такого лица западных «ревнителей» прав человека, которые, ратуя за «свободу», нагло попирают международные законы и пекутся прежде всего о самих себе, своим бизнесе, вплетая сюда атикоммунистические гешефты, выполняя задания спецслужб.

Совершенно очевидно, что все это никакого отношения ни к религии, ни к правам человека не имеет. Идет психологическая война. «Благочестивые» диверсанты, люди без чести и совести, орудут методами рыцарей плаща и кинжала. Провокаторы не разборчивы в средствах.

А. ВЫСОЦКИЙ,
В. ЛЕВИН.

БЕСПЛАТНОЕ ПОЛЬЗОВАНИЕ УЧЕБНИКАМИ

В 1979 году только для общеобразовательной школы СССР выпущены учебники 1783 названий 258-миллионным общим тиражом. Бесплатно выданы пока лишь те, что предназначены для I—III классов: 372 наименования, 62,4 миллиона экземпляров. На очереди остальные.

Цифры тиражей удивлять не должны: только в I—III классах сидят за партией 13 миллионов человек. Но откуда столько названий, скажем, для I класса, где предметов раз-два и обчелся? Ответ прост: преподавание в СССР ведется на 52 языках. И на каждом издаются свои учебники. Их выпускают национальные издательства 15 союзных и 20 автономных республик. Порой — в микроколичествах. Так, букварь для эскимосов, одной из малых народностей Севера, напечатан в количестве до 1000 экземпляров. Авторы эскимоски Вера Анальквасак и Людмила Аймана получили за свой труд сполна — по стандартным общесоюзным ставкам.

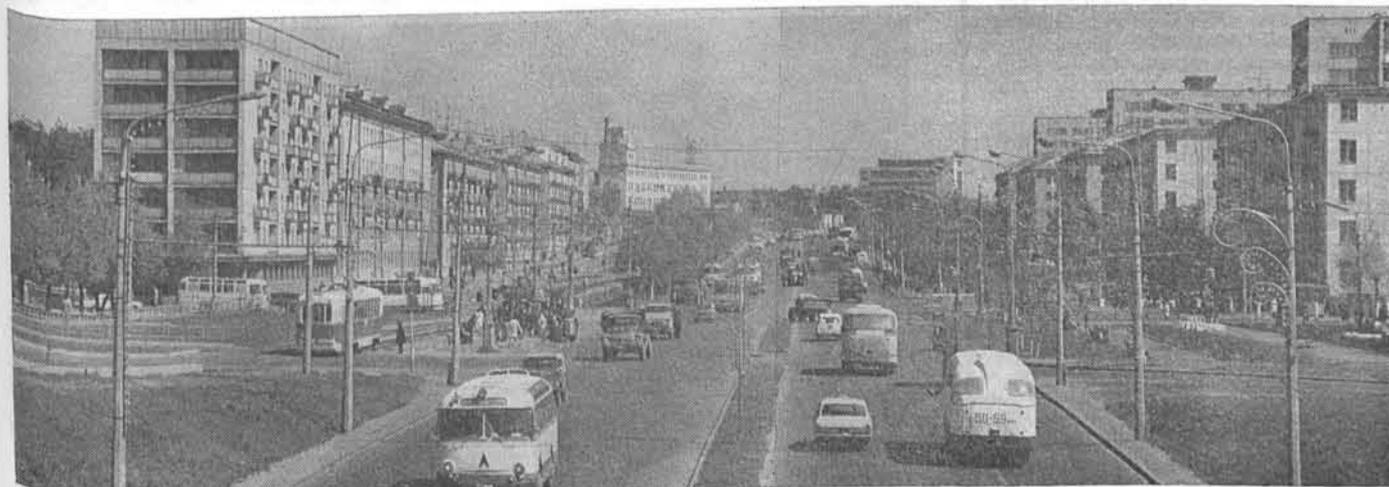
Конечно, многие издания для национальной школы шли и раньше идут к ней через торговую сеть. Но иные из них были и остались убыточными (если рассуждать чисто коммерчески). Себестоимость их растет: улучшаются содержание, оформление, качество печати. Да и сама бумага дорожает. А розничные цены на книги для детей не поднижаются, остаются низкими.

Напомним: любое образование в СССР давно уже бесплатное. Для каждой личности. Но не для общества. На социально-культурные нужды СССР затратил в 1978 году 112 миллиардов рублей — почти в 24 раза больше, чем в 1940 году. Эти «вложения в человека» растут гораздо быстрее, чем население и чем количество учащихся. Последнее за те же годы примерно удвоилось. Ныне оно составляет округленно 100 миллионов детей и взрослых. В том числе в общеобразовательной школе — 44 миллиона. В профессионально-технических учебных заведениях — приблизительно 4 миллиона. В средних специальных и высших — почти 10 миллионов.

Переход к бесплатному пользованию учебниками пока наметен для одной лишь категории — школьников. Но нельзя не добавить: для остальных он тоже в какой-то мере начался. Действительно, студенты вузов, техникумов, учащиеся других групп давно уже и широко пользуются «даровыми» учебниками, которые берут «напрокат» в общественных библиотеках. Их сеть в СССР (350.000), вероятно, не имеет себе равных ни в одной другой развитой стране.

Со временем, безусловно, станут бесплатными все учебники для всей системы образования в СССР.

Лев БОБРОВ,
обозреватель АПН.

Мінск. Партызанскі праспект.
Фота А. НИКАЛАЕВА.

РАЗВІВАЦЬ ТАЛЕНТ

У гэтай мінскай школе сальфеджыю пачынаюць вывучаць з першых класаў адначасова з матэматыкай і іншымі агульнаадукацыйнымі дысцыплінамі... Гутарка ідзе аб школе-інтэрнаце з паглыбленым выкладаннем музыкі і выяўленчага мастацтва. Прычым, вучацца тут пераважна сельскія дзеці.

Летам педагогі інтэрната раз'язджаюцца па сельскіх раёнах: бываюць у дзіцячых садах, проста ў сем'ях. Яны шукаюць — не, не таленты, а пакуль толькі намёк на іх: добры слых, музычнасць, пацупцё рытму, вобразнае мысленне ў наўных дзіцячых малюнках...

— У нас не выпадкова склалася ў асноўным менавіта такая форма набору вучняў, — гаворыць дырэктар інтэрната Уладзімір Ратабыльскі. — Нягледзячы на тое, што ў Беларусі ёсць некалькі дзесяткаў мастацкіх школ, сельскія дзеці маюць усё ж менш магчымасцей для сур'ёзных заняткаў мастацтвам. Я падкрэсліваю «сур'ёзных», бо музычныя гурткі і студыі выяўленчага мастацтва ёсць усюды. І хоць паступіць у нашу школу можа кожнае дзіця, перавагу мы аддаём сельскім.

Школа-інтэрнат — гэта цэлы дзіцячы комплекс побач з вялікім паркам. Шматлікія галерэі і зашклёныя пераходы звязваюць вучэбныя класы, пакоі для рэпетыцый, студыі, майстэрні, канцэртную залу са спальнямі, сталовай. Усё прадумана і зроблена так, каб дзецям было добра і ўтульна.

Тут жывуць і вучацца (практычна на поўным дзяржаўным забеспячэнні) больш як 400 дзяцей і падлеткаў. У вучнёўскім раскладзе дня тут прывычна ўбачыць пасля ўрока гісторыі заняткі харэаграфіяй, за рашэннем матэматычных ураўненняў — сальфеджыю або малюнак, за ўрокам спеваў — «гадзіну геаграфіі»...

Ці не стамляюцца дзеці ад такой нагрудкі?

— Не, — упэўнены дырэктар. — Па-першае, мы не забываем аб адпачынку, гульнях, спорце... А па-другое, нашы вучні займаюцца любімай справай — музыкай, лепкай, танцам... І выносяць яны з гэтых урокаў нешта большае, чым заключана ў рамках вучэбнай праграмы, — пацупцё прыгожага.

Мы шукаем здольных дзяцей і дапамагаем раскрыцца іх талентам. Але мы не ставім на мэце выхаванне толькі прафесійных мастакоў, скульптараў, кампазітараў або музыкантаў. Не так важна, кім стануць нашы выхаванцы. Важна — якімі...

У дні канікул для дзяцей арганізуюцца экскурсіі ў іншыя гарады.

Сотні хлопчыкаў і дзяўчынак праводзяць вольны час у шматлікіх гуртках і студыях Мінскага рэспубліканскага Палаца піянераў і школьнікаў. З імі займаюцца вопытныя педагогі, знаўцы музыкі, жывапісу, танца. Тут робяць першыя крокі ў свет мастацтва будучыя акцёры, мастакі, музыканты.

НА ЗДЫМКУ: ідуць заняткі ў студыі выяўленчага мастацтва.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

Школьнікі знаёмяцца са скарбамі ленаградскага Эрмітажа, маскоўскай Трацякоўскай галерэі, з архітэктурнымі помнікамі старажытнага Кіева... Уражання ажываюць потым у дзіцячых малюнках і скульптурах, у першых музычных п'есах. Так нараджаецца сваё бачанне свету, творчае ўяўленне.

Скончыўшы школу-інтэрнат і атрымаўшы атэстат сталасці, выпускнікі, як правіла, працягваюць вучобу ў кансерваторыі, мастацкім або тэатральным інстытуце, музычным вучылішчы. Як правіла, але не заўсёды. Ці засмучае гэта выкладчыкаў, якія знайшлі, збераглі, развілі таленты дзяцей?

— Крыху, — прызнаецца Уладзімір Ратабыльскі. — І ўсё ж для нас больш важна іншае: кім былі сталі нашы выхаванцы, у іх сэрцах будзе жыць любоў да мастацтва, цяга да прыгожага...

Людміла САЕНКАВА.

«ТРИ КОЛЕРЫ РАДАСЦІ»

У творчым аб'яднанні «Летапіс» кінастудыі «Беларусьфільм» створана поўнаметражная дакументальная стужка «Тры колеры радасці». Яна прысвечана святкаванню 60-годдзя БССР і Кампартыі Беларусі. Але гэта не проста рэпартаж аб юбілей рэспублікі. Гэта фільм-роздум аб стаўленні Савецкай улады ў Беларусі, аб сённяшнім дні, аб людзях зямлі беларускай. Шлях, пройдзены рэспублікай за 60 гадоў, мяркуючы па набытках, — шлях, роўны стагоддзям.

Ужо з першых кадраў пастаноўшчыкі вяртаюць нас у недалёкае мінулае — галодны і халодны 1919-ы год. Лепшыя сыны беларускага народа змагаюцца на франтах грамадзянскай вайны. За шчасце, за волю, за лепшую долю ідуць яны ў бой. «У лясках гэтых людзей, — гучыць голас дыктара, — лёс народа, рэспублікі, краіны». А на экране мы бачым у святочнай калоне дэманстрантаў — байцоў ленаўскай гвардыі, жывых сведкаў гісторыі Савецкай Беларусі.

Экран пераносіць гледачоў у вогненныя гады Вялікай Айчыннай вайны. І зноў углядаемся мы ў твары тых, хто ў памятным 1944-м годзе прынёс свабоду пакутлівай беларускай зямлі. Сярод дэманстрантаў у святочным шэсці па сённяшняму Мінску — былыя партызаны, падпольшчыкі, воіны-вызваліцелі. Мужныя, бяспрашныя людзі. Гэта яны грамілі фашысцкіх захопнікаў пад Масквой

і Сталінградам, Нова-Російскам і Курскім, у стэпах Украіны, у пушчах Беларусі. У шматколеравую гаму фільма ўрываюцца чорна-белыя кадры старой кінахронікі. Страшны экран. Руіны, паваленыя, спаленыя вёскі, разбураныя гарады. Зямля здаецца мёртвай пасля нашэсця гітлераўскіх ордэў.

Адраджэнне Беларусі адлюстравана ў шматлікіх кадрах, якія сведчаць аб тым, што аднаўляць нашу рэспубліку дапамагала ўся краіна. Нафта Азербайджана, хлеб Сібіры, бавоўна Узбекістана, машыны, трактары, станкі Урала прысылала Радзіма спакутанай Беларусі.

Зноў і зноў успыхвае яркімі фарбамі экран. Беларусь сёння — гэта прыгажуня-гарады, у золасце збажыны калгасныя нівы. Выраслі новыя заводы, фабрыкі. Мы даведваемся з дыктарскага тэксту, што больш чым у 100 краінах свету ведаюць нашы аўтамабілі, трактары, матацыклы, электронныя вылічальныя машыны, тэлевізары, фотаапараты...

Беларусь сёння — гэта кожная другая тона калійных угнаенняў у краіне, шостая тона бульбы, кожны семы трактар і пяты матацыкл.

Беларусь сёння — рэспубліка радасці, працы, прыгажосці. І паказана гэта ў новым дакументальным фільме «Тры колеры радасці» ярка і праўдзіва.

Я. КРУПЕНЯ.

З УСІХ МОЎ СВЕТУ

Як канстатуе ЮНЕСКА, СССР па выпуску перакладной літаратуры займае першае месца ў свеце. У Савецкім Саюзе замежных кніг выдаецца ў чатыры разы больш, чым, напрыклад, у ЗША, у дзевяць разоў больш, чым у Англіі. Штогод на мовы народаў Савецкай краіны перакладаецца больш як 300 твораў амерыканскіх, па 150 кніг англійскіх і французскіх аўтараў. Кнігі больш як 200 замежных пісьменнікаў выйшлі ў СССР тыражамі, што перавышаюць мільён экзэмпляраў.

Нядаўна ў Маскве завершаны выпуск 200-томнай «Бібліятэкі сусветнай літаратуры», у якую ўвайшлі выдатныя літаратурныя помнікі. За ажыццяўленне гэтага выдання група літаратуразнаўцаў, выдаўцоў, мастакоў-ілюстратараў удастоена Дзяржаўнай прэміі СССР 1978 года. У іх лаўрэатаў — перакладчык Мікалай Любімаў. Часопіс «Иностранная литература» (орган Саюза пісьменнікаў СССР) пісаў аб ім: «Любімаў — адзін з самых строгіх і суровых майстроў мастацкага перакладу. Вернасць арыгіналу для яго закон і маральная норма мастацтва». Глыбокі знаўца французскай, іспанскай, італьянскай і нямецкай моў, ён пераклаў на рускую вялікую колькасць кніг еўрапейскіх класікаў, у тым ліку Бакачыю і Шылера, Сервантэса і Рабле, Мальера і Гюго, Шарля дэ Кастэра і Альфонса Дадэ, Мерымэ, Пруста і многіх іншых.

Карэспандэнт Агенцтва друку Навіны сустрэўся з Мікалаем ЛЮБИМАВЫМ і папрасіў яго адказаць на шэраг пытанняў.

— Што вы лічыце галоўным у перакладчыцкай справе? Што маглі б сказаць аб сваім асабістым вопыце?

— Мастацкі пераклад як праявы, так і паэтычны — мастацтва, несумяшчальнае з літаральнасцю, рамесніцтвам. Дакладнасць літаральная, даслоўная павінна быць заменена дакладнасцю мастацкай, бо толькі апошняя дае магчымасць чытачу ўвайсці ў кола думак і настрояў аўтара, адчуць яго стыль, яго час. Таму ў перакладчыка мастацкай літаратуры значна больш падабенства з пісьменнікам, чым адрозненняў. Адна з неабходных умоў поспеху перакладчыцкай работы — глыбокае веданне мовы арыгінала і мовы перакладу, дасканалае валоданне слоўнікам і асаблівасці нацыянальнай мовы. У гэтым сэнсе руская мова блізка багатая. Яна дазваляе перакладаць з усімі нюансамі любімай літаратурнай творы з любой мовы свету.

Лёс, а больш верна, літаратурны матэрыял перакладае перакладчыка з адной эпохі ў другую, з аднаго асяроддзя, з аднаго грамадскага кола ў другое. І ён павінен добра ўяўляць сабе апісваеме жыццё, мову эпохі. І апошняе: перакладчык, на мой погляд, не павінен быць усядняным. Ён абавязаны выбіраць такія творы і такія аўтары, якія найбольш блізкія яму па духу, па стылісавым прыняццю.

— Якія матэрыяльныя ўмовы перакладчыцкай працы ў СССР?

— Праца перакладчыка высокая цэнніца ў Савецкай краіне. Пісьменнік-перакладчык як прызак, так і паэт, драматург або крытык карыстаецца ўсімі правамі і льготамі члена Саюза пісьменнікаў. Нашы аўтарскія правы ахоўваюцца законам. Усё гэта забяспечвае для нас права свабоднага выбару літаратурнага матэрыялу для перакладу згодна з нашым індывідуальным густам і прыхільнасцямі. Сярэдні ўзровень аплаты перакладчыцкай дзейнасці вельмі высокі.

Наша праца — пасрэднік паміж пісьменнікам і чытачом. Яна можа іх зблізіць, а можа і адхіліць адзін ад аднаго. Усё залежыць ад якасці перакладу. Таленавітая праца перакладчыка збліжае народы, служыць іх лепшаму ўзаемаразуменню, садзейнічае расшырэнню культурных абменаў.

— Над чым вы цяпер працуеце? Вашы бліжэйшыя творчыя планы?

— Заняты перакладам эпапеі Пруста «Пошукі страчанага часу». У папулярнай у нас серыі «Замежны раман XX стагоддзя» ўжо выйшлі ў свет дзве першыя часткі. Нядаўна здадзена ў вытворчасць трэцяя частка. Акрамя таго, падводзячы вынік сваёй практычнай работы, рыхтую кнігу «Мастацтва перакладу» ў другім, больш расшыраным варыянце. У ёй гаворыцца з чытачамі роздумамі аб гэтым своеасаблівым, нялёгкім відзе творчасці.

Аб тым, як пастаўлена перакладчыцкая справа ў СССР, мне расказалі ў Савецце на мастацкаму перакладу Саюза савецкіх пісьменнікаў.

Гэты Савет аб'ядноўвае прафесійных пісьменнікаў-перакладчыкаў, што працуюць на тэрыторыі ўсёй краіны і займаюцца як замежнай, так і савецкай шматнацыянальнай літаратурай. У складзе Саюза пісьменнікаў СССР прадстаўнікі 86 нацыянальнасцей, якія пішуць на 76 мовах. Твораў для ўзаемных перакладаў тут хапае. Шырокія магчымасці і для публікацый. Замежную і нацыянальную савецкую мастацкую літаратуру ў перакладах на рускую (мова міжнацыянальных зносін) выдаюць буйнейшыя дзяржаўныя выдавецтвы — «Художественная литература», «Прогресс», «Молодая гвардия», «Советская Россия», «Детская литература» і інш., а таксама 96 літаратурных часопісаў, у тым ліку спецыяльныя ітомесячнікі Саюза пісьменнікаў СССР «Иностранная литература» (тыраж 686 тысяч экзэмпляраў).

Савет на мастацкаму перакладу наардынне ўсю перакладчыцкую дзейнасць, удзельнічае ў выпрацоўцы выдавецкіх планаў, абмеркаванні літаратурных навінак, якасці перакладаў. Савет арганізуе творчыя нарады перакладчыкаў: рэгіянальныя, скажам, па літаратуры Сярэдняй Азіі, Закаўказзя, Прыбалтыкі, аўтаномных рэспублік РСФСР і ўсеаюзныя сімпозіумы. Савет выдае ў дапамогу перакладчыкам серыю «Майстэрства перакладу». Выйшла ў свет ужо 11 тамоў.

Кожныя два гады Савет склікае ўсеаюзныя семінары маладых перакладчыкаў. Як рыхтуюцца кадры? Вышэйшую адукацыю перакладчыкі атрымліваюць у Інстытуце замежных моў, Інстытуце міжнародных адносін, Маскоўскім універсітэце, на аддзяленні перакладчыкаў Літаратурнага інстытута імя М. Горкага.

Савет развівае рэгулярныя кантакты з замежнымі перакладчыкамі і пісьменнікамі асацыяцыямі. Набылі папулярнасць маскоўскія міжнародныя сустрэчы перакладчыкаў савецкай літаратуры. Такія сустрэчы адбыліся ўжо чатыры разы.

Савет шырока практыкуе і двухбаковыя сустрэчы. У СССР прыязджалі пісьменнікі-перакладчыкі Балгарыі, Югаславіі, МНР, Іспаніі. Савецкія майстры выязджалі ў Англію, Францыю, Італію, ЗША. З 1963 года Савет падтрымлівае кантакты з Міжнароднай федэрацыяй перакладчыкаў (ФІТ), якая аб'ядноўвае шэраг краін Еўропы, Азіі, Аўстраліі і Амерыкі. У 1977 годзе ён быў прыняты ў афіцыйныя члены гэтай федэрацыі.

Навалопак. Кінатэатр «Космас» на вуліцы Маладзёжнай.

Фота А. ЦАРЛЮКЕВІЧА.

Давайце паспрабуем вярнуцца ў мінулае гадоў на шасцьдзесят. Уявім сабе малага хлапчука, які жыве на Случчыне ў звычайнай беларускай вёсцы Прусы ў сялянскай сям'і, якой трэба штодня дбаць пра хлеб надзеены.

Хлапчук яшчэ зусім малы, яму бацька ў сне, што ён лётае, і раніцай, не апранаючыся, ён шыве да маці: «Мама, памацай, якія ў мяне крылы...» Маці, вядома, смеецца: от, дзіця, якія там крылы... Але крылы—невядомыя—усё-такі ёсць. Давольна, цікава і абуджаюць фантазію, а яна нараджае прагу палёту і вышыні. Хлапчук расце, і яго ўсё больш вабяць кнігі, газеты—яны трапляюць у хату праз бацьку, які меў усёй навукі пачатковую школу, але любіў кнігу і кожную вольную хвіліну хапаўся за чытанне. І вось ужо хлапчуком авалодвае ні з чым не параўнаная радасць—ён чытае! Кнігі выдуць яго ў вялікі і чароўны свет. Хочацца чытаць і вучыцца...

Але гэта яшчэ быў дзіцячы час. Не надта тады былі адчыненыя дзверы ў навукі для сялянскіх дзяцей. І галоўная кніга, якую найбольш чытае хлапчук у гэты час,—кніга штодзённага працоўнага жыцця. Агарод, поле, паша... Ворыва, сяўба, жыццё... Спрадвечныя клопаты селяніна-працаўніка. З году ў год. На ўсё жыццё. Хутэй за ўсё гэтка ж доля была нанавана сялянскаму сыну Алесю Каратаю.

Але адбылася Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, і ў вёску прыйшло новае, вольнае жыццё. Перад дзецьмі сялянскай беднаты адкрыліся шляхі да святла і навукі. І Алесь Каратай імкліва пакроўчыў на гэтых шляхах: школа, Белтэхнікум, у якім выкладаў Якуб Колас, Беларуска-дзяржаўны ўніверсітэт... Адчуўшы жаданне пісаць («у вочы пырнула раса паэзіі»), ён спрабуе свае сілы ў творчасці. І з усё большым поспехам. У 1928 годзе выходзіць першая кніга вершаў «Кропкі», на старонках часопіса «Узвышша» друкуюцца новыя творы. Так прыйшоў у нашу літаратуру паэт Максім Лужанін (такі псеўданім узяў сабе Алесь Каратай). Сёння яго імя і творы доб-

ра вядомы некалькім пакаленням чытачоў. Равеснікі паэта ведаюць яго па акрыленых і пафасных творах, што нараджаліся яшчэ на парозе трыццаціх гадоў, у час першых пяцігодкаў. Многія чытачы пазнаёмліся з паэтам пазней, у час Вялікай Айчыннай вайны, і мужныя, суровыя, гнеўныя, пшчотныя вершы паэта назаўсёды

стан людзей, захопленых стваральным пафасам.

Жахне ў вочы кур'ерскі, гарачы, як чутка. І раскройце зялёным хвостом краявід, бліскавіцаю шкла прамільгне заклапочаны хуткі, пратуркоча паштовы, прасыпле вясёлы транзіт.

І ўслед нам рэкі паплылі.

На шлях вясновай бліскавіцы Раптоўна сталі халады, У глыбіню сышлі крыніцы, Каб вораг не дастаў вады...

У пасляваеннай паэзіі Максіма Лужаніна вобраз Радзімы папоўніўся новымі рысамі.

ходзіць на шырокі гістарычны прасцяг, каб абагульніць перажытае народам і ўласныя шляхі, убачыць сучаснасць і будучыню ў гістарычнай пераемнасці спраў і грамадскіх, гуманістычных ідэалаў.

Каб мякка спала ў глебе зерне,

Мой час на камені арэ... Хораша і трапна сказаў пра гэты твор вядомы беларускі пісьменнік Уладзімір Караткевіч: «Сапраўдная паэзія, моцна скляпаная і простая, шматдумная і сціслая. Часам ясная, як світанак, а часам горкая і хмарная, як крыжы на беларускіх палях».

У Максіма Лужаніна—трывалая рэпутацыя майстра паэтычнага слова. Яго вершы вызначаюцца мастацкай дасканаласцю, гармоніяй пачуццяў і думак, арганічным спалучэннем традыцый і пошукаў.

Чытачы ведаюць яго і як адмысловага празаіка, тонкага і ўдумлівага крытыка, майстра публіцыстыкі і выдатнага мемуарыста, аўтара змястоўных успамінаў пра Купалу, Коласа, Чорнага. Ім створана ўнікальная кніга «Колас раскавае пра сябе», адзначаная Дзяржаўнай прэміяй БССР.

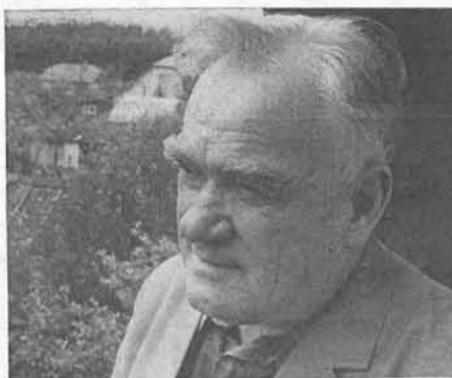
Сцэнарый мастацкіх фільмаў, творы для дзяцей, сатыра і гумар, пераклады, артыкулы пра культуру мовы... У кожнай з гэтых спраў ён застаецца паэтам, чуйным да жыццёвай красы. Ён адчувае сябе сынам Радзімы, які нясе адказнасць за ўсе яе галоўныя клопаты і справы. Узнагарода яму—не толькі прызнанне чытачоў, але і высокі давер: ужо шмат гадоў яго выбіраюць дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Шчасліва паядналися талент і праца, пачуццё абавязку і душэўная, паэтычная адоранасць. Паэт нястомна імкнецца ўперад, не слабне яго творчы запал: «Горан мой не астывае, і напеў не адзвінеў, і ў дарозе даганяе песня новая мяне». Ён адкрывае новыя далеглыя не толькі для сябе, але і для роднай літаратуры, для шматлікіх сваіх сяброў-чытачоў.

Хай жа і далей плённа доўжыцца яго жыццёвая, творчая дарога.
Варлен БЕЧЫК.

ЧУЙНЫ ДА ЖЫЦЦЁВАЙ КРАСЫ

Максіму ЛУЖАНІНУ—70 год

засталіся ў іхніх сэрцах. А тыя, хто нарадзіўся пасля вайны, пачынаюць знаёмства з творчасцю Максіма Лужаніна за школьнай партай...

Вершы Максіма Лужаніна... Гэта цэлы свет, у якім нас заўсёды чакаюць новыя адкрыцці.

Вось перачытваем мы даўнія творы паэта, змешчаныя ў яго першых кнігах. Там-сям яшчэ трапляюцца няспелыя, несамастойныя радкі. Але выразна чуецца і свая інтанацыя, усё часцей і паўней выяўляюцца незвычайная свежасць успрыняцця, стыльвая адметнасць, паэтычная навізна. І колькі ў іх напору, маладога запалу, радаснага вітання новага жыцця:

Хочацца новага, хочацца блізкага!
Хочацца свет і жыццё перайначваць!
Мы не забудзімся, зоры нам бліскаюць,
Зоры чырвоныя—нашыя, нашыя!

Жыццё краіны ўвасабляецца ў паэтычныя вобразы, поўныя імкліваці, руху, прасторнасці. З аднаго толькі верша «Рух таварных цягнікоў» можна добра адчуць і працоўны будзень сацыялізму, і рытмы новага жыцця, і

Пра што б ні пісаў паэт—пра каханне, асабістыя сутрэчы, родную прыроду, грамадскія справы,—за яго вершамі паўстае велічны вобраз сацыялістычнай Радзімы, у якой вольна дыхаецца і радасна жывецца.

Калі ж пачалася Вялікая Айчынная вайна, вершы Максіма Лужаніна з выдатнай мастацкай сілай выявілі вялікі патрыятычны ўздых народа, народную рашучасць і гнеў. Ваенная лірыка Лужаніна—гэта незабыўныя словы любові да Радзімы, хвалючыя старонкі франтавога дзённіка, у якім адбіліся перажыванні воіна-франтавіка, боль і пакуты людзей, што сталі ахвярамі фашызму. Абвостранасць пачуцця і душэўная ўзрушанасць нараджалі вершы выключнага ўздзеяння. Можна нагадаць адзін толькі верш «Пачатак» (1942), у якім адданасць роднай зямлі, дух няскоранасці і гераічнай барацьбы знайшлі вельмі вобразнае выўленне:

Каржакаватымі нагамі,
Карэнне вырваўшы з зямлі,
Лясы пайшлі услед за намі,

З ПЕСНЯЙ ЗАРУЧОНЬЯ

Суха патрэскае палена. Пахне свежым хлебам. Цёпла і ўтульна ў абжытым сялянскім доме. Спрытныя рукі цягнуць моцную нітку, а да работы спорнай і песня просіцца. Сабраліся ўвечары разам дзяўчаты, зацягнулі песню, іх падтрымалі мужчыны. Чым не хор? А тут нехта мяхі гармоніка расцягнуў, і самыя смелыя танцоры, узяўшыся ў бакі, на круг выйшлі...

Сяло Санкевічы ў калгасе «40 год Кастрычніка» Лунінецкага раёна славіцца таленавітымі спявачкамі.

— Моцныя тут народныя традыцыі,—гаворыць загадчык клуба Уладзімір Кацуба.—У доўгія зімовыя вечары можна трапіць на традыцыйны сельскія вачоркі. Улетку каля рэчкі вогнішча запаліць і да раніцы п'юць. Так было, калі я толькі прыйшоў у сельскі клуб, так і цяпер. Мы падтрымліваем гэтыя традыцыі.

— Прыходзіць у клуб, са сцэны для аднаўскоўцаў спявае,—прапанаваў загадчык самым галасістым.

Так з'явіўся ў Санкевічах фальклорны ансамбль.

— Мы з Марыяй Юнкевіч у ветэранах хомі, — раскавае Праскоўя Гоца.— Самі ў клуб прыйшлі, мужоў папрыводзілі.

Гісторыя песеннай творчасці Беларусі ведае нямала такіх прыкладаў: ад сямі Лапаціных пайшоў славуці Азершчынскі хор, у фальклорных ансамблях абавязкова дзве-тры сям'і тон задаюць. Так і ў Санкевічах.

Вечар. Уся работа пароблена. Паважна крочыць да клуба Праскоўя Гоца з мужам.

— Марыя, Ганулька, на спеўкі пара! — зычным голасам апавяшчае яна сясцёр Юнкевіч. Трукаюць веснічкі. Следам — Губічы, сям'я Таболічаў. Пакуль да клуба дойдучы, усе да адзінага збяруцца.

Не толькі на сваёй сцэне выступалі, а і ў іншых раёнах гасцілі. Аднойчы ў майскі дзень сабраліся ветэраны з партызанскага злучэння Каржа ля помніка загінуўшым таварышам. Прыгадалі баявыя дні, партызанскія кастры. А

самадзейныя артысты сюрпрыз для іх падрыхтавалі — тэматычную кампазіцыю народных мелодый.

А яшчэ славяцца санкевіцкія артысты сваімі прыпеўкамі. Папрасіце Алену Шкут — цэлы мех напаяе. На вяселлі ці вечарыныце яе звонкагаласая прыпеўка залатым россыпам разліваецца — не пераслухаць. Прыедуць у калгас выступаць — Алена Міхайлаўна адразу ж у праўленне: як справы? Усё выпытае, а ўвечары з клубнай сцэны дасціпныя прыпеўкі пра ўсё раскажуць.

...Цёплымі летнімі вечарамі, калі змаўкаюць галасістыя салаўі, чуваць самотны дзівочы голас. Да яго далучаюцца яшчэ і яшчэ... І вось ужо разнасціца па наваколлі песня пра зорныя купальскія вечары, пра папараць-кветку—жаданае шчасце. А тут вогнішча ўспыхнула. Шмат абрадавых святаў ведае Брэстчына, але ў Санкевічах яны асабліва ўрачыстыя, асабліва радасныя.

У першы пагодлівы веснавы дзень выходзяць аматары песні на вуліцу вёскі: сталы ля брамак ставяць, шчодры сялянскі хлеб кладуць. Яны не проста чакаюць вясны. Яны яе сустракаюць, як доўгачаканую гасцю,—хлебам-соллю, прывітальнай песняй.

А пачуўся па дварах перазвон кос—першую касьбу настаў час адзначыць. Усёй вёскай праводзяць касцоў на луг, а ўслед ім гучыць песня.

Тут жывуць не толькі выдатныя спявачкі, а і рукадзельніцы цудоўныя. Прыйдзеш у любы дом—вочы разб'ягаюцца. Абрusy прыгожа расшытыя, поцілкі, сурэтка. А на сцэну выйдучы — уборы сваімі рукамі пашыты, тонкім узорам расквечаны. Марыя Таболіч — майстрыха вядомая. Да яе ідуць за дапамогай і Марыя Юнкевіч, і Кацярына Чарноўка, і іншыя ўдзельніцы ансамбля. На любой сцэне іх пазнаеш: па-народнаму проста і прыгожыя ўборы, мудрыя і раздольныя песні.

Я. АРЦЮШКЕВІЧ.

Выстаўка мастацкай фатаграфіі «Свет сучасніка», прысвечаная 60-годдзю савецкай фатаграфіі, экспануецца ў Гродна. На ёй прадстаўлены лепшыя работы.
НА ЗДЫМКУ: у адным з залаў выстаўкі. Фота А. ПЕРАХОДА.

ПАСВЯЧЭННЕ Ў АКЦЭРЫ

У рэспубліканскім Доме мастацтваў адбыўся вечар «Дэбютанты-79», на якім выпускнікі мастацкіх вышэйшых навучальных устаноў і вучылішчаў краіны, што папоўнілі беларускую тэатральную сям'ю, «абаранялі» свае права звацца актэрамі.

Здольнае маладое папаўненне прыйшло сёлета ў творчы калектывы з тэатральна-мастацкага інстытута, кансерваторыі, харэаграфічнага вучылішча. Прысутныя з цікавасцю пазнаёмліліся з новымі Паўлінкай і Якімам (Т. Літвіненка і Я. Нікіцін), яшчэ раз адчулі веліч і значнасць купалаўскага «Кургана» ў выкананні дэбютанта з тэатра імя Янкі Купалы А. Лабуса, гораха апладзіравалі прадстаўнікам першага выпуску лялечнага аддзялення тэатральнага факультэта.

Старшыня камісіі па рабоце з творчай моладдзю Беларускага тэатральнага таварыства народная артыстка ССР А. Клімава, вядомыя дзеячы мастацтваў Л. Рахленка, В. Раеўскі і іншыя віталі маладую змену. Яны выказалі ўпэўненасць, што сённяшнія дэбютанты будуць захоўваць і памнажаць славу беларускага тэатральнага мастацтва, шукаць і знаходзіць шляхі да сэрцаў глядачоў.

КВЕТКИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ

Будучы студэнткай Маскоўскага лесатэхнічнага інстытута, Раіса Мельнікава мела ў час экзаменацыйных сесій адно своеасаблівае даручэнне: яна выбірала на чарговы экзамен кветкі. Такі абавязак усклаі на яе аднакурснікі.

Было гэта даўно. Цяпер Раіса Мельнікава на заслужаным адпачынку, аднак любоў да кветак не страціла сваю сілу. Невялікі двор на вуліцы Лермантава ў Калінкавічах можна назваць самым прыгожым у горадзе. Сапраўдны жывы дыван з соцець разнастайных кветак вабіць сваёй натуральнай прыгажосцю, непаўторным водарам.

Сёлета Раіса Пятроўна вырошчвала 50 сартоў руж, 20 — півоній, многа іншых кветак. Пастаянная праца ў агародзе надае жанчыне сіл, бадзёрнасці.

Вырошчвае Раіса Пятроўна кветкі для людзей, мамыць, каб увесць горад патанаў у адным вялікім прыгожым букете. Яна падарыла насенне кветак для раённай бальніцы. У будучым годзе на прышкольным участку Калінкавіцкай сярэдняй школы № 2 зацвітуць півоні, наперстаўка, тэрэція гваздзікі, вырошчаныя на агародзе Раісы Пятроўны.

Яна любіць дзяцей. Сама доўгі час працавала настаўніцай і выхоўвала ў іх любоў да прыроды, роднай зямлі. І цяпер частыя госці ў яе школьнікі.

У сваіх дзяцей яна таксама выхавала любоў да прыгожага. Калі наведваюць родны дом сыны Міхаіл, Пётр, Уладзімір і дачка Людміла, то абавязкова дэпамагаюць маці на агародзе, цікавяцца, як жывуць кветкі.

В. ГОВАР.

ВОЛЬНЫ ЧАС— МАСТАЦКАЙ ТВОРЧАСЦІ

Звыш сарака пяці тысяч выхаванцаў прафесійна-тэхнічных вучылішчаў рэспублікі прысвячаюць свой вольны час мастацкай творчасці. Яе лепшыя ўзоры экспануюцца на першай Рэспубліканскай выстаўцы мастацкай творчасці навучэнцаў і работнікаў навучальных устаноў прафесійна-тэхнічнай адукацыі, якая адкрылася ў мін-

скім Палацы мастацтва. Прадстаўлена больш за 300 работ самых разнастайных жанраў: разьба па дрэву, кераміка, чаканка, жывапіс і графіка, інкрустацыя, вышыўка... Самую вялікую плошчу занялі творы вучняў Бабруйскага сярэдняга мастацкага прафесійна-тэхнічнага вучылішча № 15. Унікальныя экспанаты

аб'ездзілі перад тым амаль увесць свет. У мінулым годзе, напрыклад, юныя бабруйскае мастакі прывезлі дадому з Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР дваццаць два медалі. А персанальная выстаўка іх твораў, паказаная сёлета ў Будапешце, літаральна пакарыла сэрцы жыхароў венгерскай сталіцы.

НА ЗДЫМКАХ: у адной з выставачных залаў; **Е. КАНЕУСКАЯ.** «Маска», кераміка; група вучняў тэхнічнага вучылішча № 108 з Пінска. «Вёска», гравюра на дрэве; **В. ГАРБАЦЕНКА.** Фрагмент дэкаратыўнага керамічнага пано «Вяселле»; **С. САКАЛОУ.** «Хай заўжды будзе сонца», разьба па дрэву. Фота Я. КАЗЮЛІ.

ГОРАД НЕПАЎТОРНЫ І ЗВЫЧАЙНЫ

Калі ўжо губернскі Тамбоў не быў пазначаны на карце царскай Расіі, то што гаварыць аб павятовым Слуцку. На карце яго сапраўды не было. Між тым, яго ведалі не толькі на Белай Русі, але і ў старажытным Кіеве, якому Слуцк амаль равеснік, і ў Прыбалтыцы, куды са Слуцка цераз Пясочнае па Нёману ў Коўна і далей да мора ішлі баржы з пушнінай і пняккой.

А славытыя паясы, якія за спалучэнне залатых і сярэбраных ніцей называліся літымі... Яны ўпрыгожвалі музеі Варшавы і Нью-Йорка, Стамбула і Токію. І хоць прыгонныя ткачыі вымушаны былі ткаць «персідскія ўзоры», пры ўважлівым разглядзе гэтых твораў бачыш фарбы роднай зямлі.

Напэўна, чулі вы і пра слуцкую бэру? А можа, і каштавалі духмяны сакавіты плод...

Але не толькі па паясах дзіўнай прыгажосці і смачнай бэры ведаюць Слуцк. Лёс яго ў значнай меры вызначала дарога. Слуцкі тракт — сведка нашэсця конніцы хана Батыя. Па гэтым шляху ішлі слуцкія воіны ў бой да Грунвальда. У канцы XVI стагоддзя ў горад увайшлі казакі Севярына Налівайкі, а пазней — казакі Багдана Хмяльніцкага, шведы, напалеонаўскае войска. Пад Слуцкам атаман Платаў разграміў французцаў на чале з Жэромам Банартам, братам Напалеона.

Шмат баёў адбылося на тутэйшай зямлі. Шмат выпрабаванняў выпала на долю гараджан. Яны не скараліся ворагу, заўсёды заставаліся патрыётамі роднай зямлі. Успомніць хоць бы падзеі апошняга стагоддзя — нямецка-фашысцкую акупацыю. У чэрвені

1941 года, увайшоўшы ў Слуцк, гітлераўцы лічылі сябе гаспадарамі ціхіх зялёных вуліц. Але ў ясны летні дзень двое патрыётаў у цэнтры горада адкрылі агонь па варожай калоне, якая ішла на Маскву.

А крыху пазней партызаны зрабілі налёт на горад. Паэт Анатоль Астрэйка, які змагаўся тады ў адным з атрадаў лясных месціцаў, выдаў сваю кнігу «Слуцкі паяс», дзе расказаў аб мужнасці і гераізме сяброў-партызан.

Засталіся невядомымі імёны двух герояў, што загінулі ў чэрвені 1941 года. Але случчанае помняць аб тых, хто ўвасобіў сабой бунтарства і непакорнасць, незгасальнае імкненне кожнага беларуса да свабоды і справядлівасці.

Слуцк з тых невялікіх гарадоў, аб якіх не скажаш дакладна, дзе канчаецца горад і дзе пачынаецца вёска. Гарадскія вуліцы, вельмі непрыкметна пераходзяць у вясковія. Жыве чалавек у цэнтры горада, а спытаеш, дзе працуе, адказвае: «У калгасе».

Калгас «1 Мая», чые землі тут жа побач, — старэйшы ў рэспубліцы. Многія гады яго ўзначальваў Васіль Козел. Сялянскі сын, ён перад першай сусветнай вайной паехаў шукаць шчасця ў Амерыку. Быў год-другі ў Чыкага, працаваў на славутай бойні і пераканаўся, што «міліянер» з яго не атрымаецца. Вярнуўся дамоў. Хто ведае, як бы склаўся яго лёс, калі б не Кастрычнік. На Радзіме В. Козел стаў Героем Сацыялістычнай Працы.

Родная зямля і яе людзі... Як песна заўсёды знітаваны іх лёсы!

Р. ПАСТРОН.

Гумар

На клетцы з ільвамі вісеў надпіс: «Уваход забаронены. Парушальнікаў з'ядаюць на месцы».

— Чаму ты такі сумны, Жан?
— Учора ў мяне памёр дзядзька.
— Нічога, не засмучайся, ты хутка забудзеш пра яго.

— Баюся, ты памыляешся. Ён быў начальнікам майго начальніка.

Мяснік з'явіўся на прыём да юрыста.

— Скажыце, калі сабака сцягнуў з майго прылаўка ка-

валак мяса, ці абавязаны яго гаспадар заплаціць мне?

— Безумоўна.

— Ваш сабака пняць мінут таму назад схпіў з майго прылаўка вялізны біфшэкс.

— Выдатна, — сказаў юрыст, — калі вы прынесце мне яшчэ адзін такі ж біфшэкс, то гэта

і будзе мой ганарар за юрыдычную кансультацыю.

Англічанін частуе цыгарэтай у поездзе шатландца і просіць даць яму прыкурць.

— Я адразу зразумеў, — сказаў шатландзец, — што вы пачаставалі мяне цыгарэтай небескарысліва.

ГОСЦЬ

З БЕЛАВЕЖЫ

Быў звычайны восеньскі дзень. Пастухі з вёскі Крэмек калгаса «Шлях Ільча» на Міншчыне пасвілі грамадскі статак. Раптам яны заўважылі, што з лесу да гурта кароў ідзе вялізная жывёліна. Калі яна падышла бліжэй, пастухі пазналі зубра.

Лясны волат, прылёгшы ля кароў, адпачыў з дарогі. Потым двое сутак ён «гасціў» ля вёскі, прымаючы амаль з рук людзей яблыкi, хлеб, бульбу. Але гэтага зубру здалася мала. Тады ён зайшоў на сялянскі агарод і выбраў там з гряды ўсе буракі. Добра падысілкаваўшыся, зубр падаўся ў напрамку вёскі Жыціна на суседняга калгаса.

Ф. СЛАВІНСКІ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80; 33-03-15, 33-16-56,
33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 1804.